

29:6

Fastighetsägare, som fått förorenat vatten från den allmänna va-anläggningen, har ansetts berättigad till skadestånd härför men inte till nedsättning av brukningsavgiften.

B.L. ägde en fastighet, belägen i Hjälmmområdet i den del av Kungsbacka kommun, som före den 1 januari 1974 utgjorde Fjärås kommun. Fastigheten ligger inom verksamhetsområdet för Kungsbacka kommuns allmänna va-anläggning. Hjälmmområdet ligger ca 5 km öster om Kungsbacka tätort i gränsen mellan förutvarande Fjärås och Tölö kommuner. Området utbyggdes 1962-64 med 45 fastigheter och 1969-70 med 17 fastigheter i Fjärås och 1963-69 med 30 fritidshus i Tölö. Området betjänades av en gemensam vattentäkt i form av en borrhälsbrunn och av en avloppsreningsanläggning, byggd för områdets behov. Huvudman för va-anläggningen var exploatören. Den 1 januari 1973 övertog Fjärås kommun huvudmannaskapet för de anläggningar som ligger i Fjärås medan exploatören fortfarande är huvudman för Tölödelen.

B.L. yrkade förpliktande för kommunen att till honom dels återbetala 200 kr avseende del av erlagd brukningsavgift för första och andra tertialen 1974, dels utge skadestånd med 1 000 kr, varav 500 kr avser ersättning för förstörd tvätt och rengöring av missfärgad tvätt och 500 kr avser ersättning för resor för att tvätta på annan ort.

Kommunen vitsordade beloppens skälighet men bestred skadeståndsskyldighet.

B.L. anförde: Brunnen i Fjärås gav troligen inte tillräckligt med vatten för det stora antalet boende i Hjälmmområdet. Detta medförde att stora mängder slam sögs upp och att organiskt järn fälldes ut. Sedan Fjärås kommun 1973 övertagit anläggningen ökade problemen med rostigt och slambemängt vatten. Under vissa perioder var vattnet oanvändbart flera dygn i taget. Dricksvattenförsörjningen klarades då med hjälp av en granne som hade eget vatten. Rost och slam kom stötvis. Det var omöjligt att förutse när så skulle ske. Därför blev mycket tvätt förstörd. Under sista halvåret 1974 for hans fru till sin syster i Göteborg – en resa på fem mil – och tvättade. Även då vattnet var förhållandevis bra var det mycket järn- och manganhaltigt. Det är inte rimligt att behöva betala för något som inte går att använda till sitt ändamål utan som i stället orsakar kostnader. För 1973 medgav Fjärås kommun reduktion av brukningsavgiften.

Kommunen är ersättningsskyldig på den grunden att kommunen redan vid övertagandet av anläggningen för vattenförsörjning visste att denna var undermålig och att kommunen inte i tid beaktat klagomålen.

Kommunen anförde: Kommunen har inte genom försumlighet vållat några skador och är därför inte ersättningsskyldig. Sedan Fjärås kommun den 1 januari 1973 övertagit anläggningarna i Hjälmm, började fastighetsägarna där uppvakta kommunen med krav på att vattenkvaliteten skulle förbättras. De ansvariga i Fjärås kommun prövade olika metoder för att eliminera olägenheter. Alla försök misslyckades emellertid varför Fjärås kommun fattade beslutet, som sedermera godkändes av fullmäktige i Kungsbacka kommun, att bygga en vattenledning till Hjälmm. B.L:s krav på avgiftsreduktion på grund av att vattnet inte varit

tjänligt som dricksvatten är obefogat då vattnet enligt protokoll över företagna analyser betecknats som tjänligt. Under tiden den 30 december 1973—den 10 december 1974 uppmättes på B.L:s fastighet en vattenförbrukning av 146 kbm. Normalförbrukning för ett hushåll anses vara ca 200 m³/år. Någon reduktion av den anledningen att vattenmängder måst spolats bort kan därför inte heller komma i fråga.

Kommunen är medveten om att de boende i Hjälms varit besvärade av det tidvis missfärgade vattnet och vattnet har under ifrågavarande tid inte haft bästa kvalitet. Vattnet har dock aldrig varit otjänligt. Kommunen har vidare vidtagit alla åtgärder för att så snabbt som möjligt lösa problemen och har numera också lyckats genom att den nya ledningen anlagts.

Va-nämnden yttrade:

Va-nämnden prövar först skadestandsfrågan.

Till närmare utredning i frågan om vattnets beskaffenhet har kommunen åberopat tio protokoll över bakteriologisk resp fysikalisk-kemisk undersökning enligt 6 kap hälsovårdsstadgan om kontroll av vattenledningsvatten. Vattenprover är tagna 1974 dels i vattenverket i Hjälms dels vid tappställe inom fastigheter i Hjälms. Sex protokoll avser bakteriologisk undersökning. Vid samtliga dessa undersökningstillfällen har vattnet bedömts vara "tjänligt". Fyra protokoll avser fysikalisk-kemisk undersökning. Vid dessa undersökningar har vattnet befunnits vara "med tvekan tjänligt" den 21 mars 1974 på grund av manganhalten (0,15 mg/l), den 15 maj 1974 på grund av järn- och manganhalten (0,43 mg/l resp 0, 18 mg/l), den 13 augusti 1974 på grund av manganhalten (0,11 mg/l) samt den 12 november 1974 på grund av järnhalten (0,46 mg/l).

Proverna den 15 maj och den 13 augusti 1971 visar att vattnet hade svagt ledningsangripande egenskaper resp inte var helt fritt från ledningsangripande egenskaper.

Enligt meddelande från Kungl Medicinalstyrelsen nr 122 med råd och anvisningar för fysikalisk-kemiska vattenundersökningar av hushållsvatten skall vatten bedömas som "med tvekan tjänligt" (motsvarande hälsovårdsstadgans benämning "mindre tjänligt") om det befinns innehålla halter överstigande för järn 0,40 mg/l och för mangan 0,10 mg/l. Om vatten bedömts som med tvekan tjänligt skall, enligt anvisningarna, åtgärder vidtas till förbättring av vattenbeskaffenheten i påtalat hänseende.

Genom vad sålunda och i övrigt framkommit finner Va-nämnden utrett, att det vatten som under den aktuella tiden levererats till brukarna i Hjälms - även om det inte varit från hygienisk synpunkt bristfälligt och därigenom inte godtagbart som hushållsvatten - åtminstone tidvis varit av sådan beskaffenhet att det inte fullt ut kunnat nyttjas för sitt ändamål.

I lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar, va-lagen, föreskrivs att allmän va-anläggning skall vara försedd med de anordningar som erfordras för att den skall fylla sitt ändamål samt att huvudmannen så länge anläggningen behövs skall underhålla den och i övrigt sörja för att den på ett tillfredsställande sätt fyller sitt ändamål (12 §).

I avsaknad av närmare bestämmelser i lag om vilken standard huvudmannen är förpliktad att hålla får avgörande härutinnan träffas med hänsyn till vad som är brukligt och skäligen kan fordras vid anläggningar för likartad bebyggelse och med liknande utformning.

Bestämmelser angående verkan av att huvudman åsidosätter sina skyldigheter har getts i 29 § va-lagen. Enligt detta lagrum åligger det bl.a. huvudman som överskridit sin rätt eller åsidosatt sin skyldighet i förhållande till motparten att återställa vad som rubbats eller fullgöra vad som eftersatts. Det fullgörelse- eller skadeståndsansvar som härigenom pålagts huvudman i va-förhållande är i princip oberoende av vållande.

Utredningen visar att olägenheterna med vattnet förelegat redan innan Fjärås kommun den 1 januari 1973 övertog huvudmannaskapet för renvattenanläggningen i Hjälms och att kommunen vid övertagandet måste ha varit medveten härom. I vart fall måste det omedelbart efter övertagandet genom de klagomål på vattnet som då ostridigt riktades till kommunen stått klart för kommunen att vattnet var bristfälligt.

Det kan normalt inte avses åligga huvudman att då anmärkning om exempelvis missfärgat vatten framställs omgående vidta mer ingripande åtgärder. Så länge levererat vatten inte är från hygienisk synpunkt otjänligt, vilket som ovan anförts här inte är fallet, måste huvudman normalt tillerkännas visst rådrum för utrönande av orsaker till förekommande problem och bedömning av lämpliga åtgärder.

I förevarande fall har kommunen emellertid inte förrän i november 1974 - då problemen för kommunen (Fjärås och Kungsbacka) varit aktuella under i det närmaste två år – åstadkommit att ett fullgott vatten kunnat levereras till bl.a. B.L. Va-nämnden antecknar härvidlag att kommunen (Fjärås) först i december 1973 fattat beslut om utbyggnad av det allmänna vattennätet - då kostnadsberäknat till den förhållandevis låga summan 50 000 kr - och att detta beslut ca ett år senare lett till att problemen avhjälpes.

På nu anförda skäl finner Va-nämnden att kommunen inte inom den tid som skäligen kunnat krävas vidtagit tillräckliga åtgärder för att den allmänna va-anläggningen på ett tillfredsställande sätt skall kunna fylla sitt ändamål. Härigenom har kommunen åsidosatt sina skyldigheter gentemot B.L. i egenskap av brukare av den allmänna anläggningen. Kommunen är därför skyldig ersätta B.L. för de skador som vållats honom på grund av vattnets beskaffenhet. Anledning föreligger inte att ifrågasätta B.L:s uppgifter att det till honom levererade vattnet förorsakat nedsmutsning av tvättgods eller att B.L. på grund av vattnets beskaffenhet nödgats bekosta resor för tvätt på annan ort.

I enlighet med det ovan anförda är B.L. således berättigad till skadestånd.

Va-nämnden prövar härafter frågan om återbetalning av bruksavgift.

Vad B.L. anført till stöd för sitt yrkande på återfående av erlagd bruksavgift får anses innefatta påståendet att det strider mot bestämmelser om avgiftsfördelning i va-lagen att med hänsyn till bristerna i det vatten som levererats till honom tillämpa ett oreducerat avgiftsuttag. Enligt va-lagen

skall avgifterna de avgiftsskyldiga fastigheterna emellan fördelas efter skälig och rättvis grund. Innebörden härav är i huvudsak att kostnaderna för allmän va-anläggning – i den mån de tas ut av brukarna – normalt skall slås ut på samtliga fastigheter så att fastigheter med inbördes lika stor nytta av anläggningen får bidra till kostnaderna i inbördes lika mån.

I målet är upplyst att B.L:s vattenförbrukning 1974 varit lägre än vad som är normalt för ett hushåll. B.L. har själv uppgett att förbrukningen varit lägre då hans hustru på grund av vattnets dåliga kvalitet tvättat på annat håll. Det får antas att det vatten som B.L. förbrukat under den aktuella tiden i vart fall kunnat användas i hushållet för annat ändamål än tvätt. Anledning att utöver skadeståndet kompensera B.L. genom att reducera brukningsavgiften föreligger därför inte.

På grund av det ovan anförda och då kommuner vitsordat skäligheten av de belopp B.L. yrkat skall kommunen förpliktas utge skadestånd till B.L. med 1 000 kr. Däremot skall återbetalning av erlagt brukningsavgift inte ske.

Va-nämnden förpliktade kommunen att betala 1 000 kr i skadestånd till B.L.

Beslut: 1977-10-31, BVA 72

Mål nr: VA 28/76